

”לא אשבה את ביתי” אמונת ירון, זכרונות מהפית בתלפיות

ראיון עם אמונת ירון, לקראת פתיחתו המחודשת
של בית עגנון

ראיינה וכתבה: רוחמה אלבג

יחד עם האדריכל קורנברג. בהתחלה לא היתה גינה, אבא עבד שם הרבה ואחי ואני סיקלנו אבנים – היו המון אבנים וקיבלנו חצי גרוש בשביל רבע פח. אמא שילמה לנו. מהשנים הראשונות אני זוכרת את אבא עובד בגינה ואחר-כך בעיקר יושב בגינה, שם היינו משוחחים. היה גם ערסל בין העצים בחורשה מאחורי הבית שלנו שהיתה שייכת לנו. רחל ינאית בן-צבי רצתה לשתול עצים משבעת המינים בגינה, אבא שמח ביוזמה שלה, היא הביאה שתילים אבל זה לא כל כך הצליח. רק עץ הזית היכה שורש. זה העץ שנמצא בחזית הבית. את הגינה אבא מאוד מאוד אהב, ולמרות שהיו עקרבים ונחשים (פעם מצאו נחש גדול והזמינו משטרה), הוא טיפח אותה, העבודה בגינה עשתה לו טוב. הוא גם אהב לטייל בתלפיות, אפילו בגג לא השתמשנו, רק לעתים רחוקות. אבא העדיף לטייל, אמא ואבא היו מטיילים ביחד וכשישבו על הספסל בגן היא היתה קוראת בפניו סיפורים בגרמנית, קפקא ותרגומים. אבא ישב בגינה או בחדר העבודה שלו. היה גם נוף יפה, לא היו כל הבניינים. בשנים הראשונות אפשר היה לראות בבירור את ירושלים

”לא ראיתי את הבית אחרי השיפוץ”, עונה אמונת מדירתה בשכונת גילה בירושלים, ”אני לא להוטה. אני זוכרת את הבית כמו שהיה כשגרה שם המשפחה שלנו. גרנו שם הרבה שנים. אחר כך הבית הפך לבית תרבות. בהתחלה הפריע לי שראיתי אנשים שבאו לערבי הספרות, כאילו פלשו לבית שלנו וגם לא היו קירות. הוא השתנה”. לשאלה מה היא זוכרת מהבית, שהיה בית המשפחה קרוב לארבעים שנה, ואחר כך הפך ”בית עגנון”, למוסד בירושלים, היא עונה באריכות ומתוך מאמץ של היזכרות.

”עמדתי לפני ביתי וראיתי שכל הארץ שממה...
אמרתי לי, אטע לי גן.”

”הייתי בת עשר כשהגענו מגרמניה לבית בתלפיות, זה היה בלילה ואני לא ראיתי כלום, ובבוקר קמתי בבית חדש, שיהיה מעתה שלנו – אמא, אבא, אחי חמדת ואני. אבא הכין את הבית לכבודנו, הוא היה בארץ, אבל אמא היתה כחלת שותפה בתכנון של כל החדרים ואפילו של הגינה,

ויום המלח. פעמיים בשנה, בפסח ובסוכות, היה ירח מלא משתקף בים המלח, זה היה מראה מרהיב.

*"חכמתי עמדה לי, שהעמקתי את היסודות.
נבנה הבית ועמד על תלו..."*

"אבא לא אהב את הבית, את כל התכנון הזה. הוא חשב שהבית לא נוח. למרות שהיה לו חדר למעלה והיתה שם הספרייה והוא כל הזמן עבד שם, הוא לא אהב את הבית. נשארנו שם, כי לא היה קל לעבור דירה, אנחנו אהבנו להימצא בו, 'הרגשנו בבית'. לא יכולתי לתאר לי דבר אחר, תמיד אהבתי לבוא לשם, גם אחרי שנישאתי.

אבא דיבר על בתים שהיו לו, כשהיה ילד בברוצ'אץ, הם כל הזמן עברו מבית לבית, הם חיו בעוני, והבית שלו ושל אמא בגרמניה שנשרף כשהיינו ילדים, ואחר כך הפרעות שהיו בתרפ"ט, וכאן בתלפיות, כשסוף סוף היה לנו בית משלנו, הוא כל הזמן אמר שהוא לא אוהב את הבית. היתה בעיה גדולה כי מפעם לפעם התאוננו שלא חפרו את היסודות היטב. זה נבנה לא טוב, והבית התחיל לשקוע. הבלטות כל הזמן זזו ממקומן והרבה פעמים תיקנו. תמיד היו בעלי מלאכה בבית, אמא שלי היתה אחראית לזה.

במרוצת הזמן נבנו תנורים והגיעו כלים יפים מגרמניה, כל הירושה מהמשפחה של אמא שלי, והביאו רהיטים והיה תענוג לחזור עם אבא בשבת מבית הכנסת ולראות שולחן ערוך עם מפה יפה, דרך אגב, גם מבית המשפחה המפואר בגרמניה לא נשאר כלום ובברוצ'אץ לא ממש יודעים איפה הם גרו כי הם כל הזמן עברו דירות. בשבילו היה חשוב חדר העבודה, היה מסתגר בו שעות ועובד. אמא היתה היחידה שיכלה לעלות אליו, כשהוא עבד לא נכנסנו לשם אף פעם. היה צריך להיות שקט מוחלט."

*"וכשהוא בא יוצא אני לקראתו
ומבקש ממנו לישב עמי..."*

"זה היה בית פתוח, היינו מביאים חברים, וגם הגיעו אלינו אורחים, בעיקר בשבת. בשנים הראשונות היו אצלנו הרבה פליטים מגרמניה, קרובי משפחה ואחרים, הם גרו תקופות קצרות עד שיוכלו להסתדר בארץ, אז גם דיברו גרמנית אצלנו. חמדת ואני היינו צריכים לפנות את החדרים, זה היה לא נוח וזה היה קשה להוריי. עם השנים התרגלנו לבית למרות הפגמים. זה היה הבית שלנו, עם קידוש בערב שבת. אבא ידע בדיוק איפה כל ספר נמצא בספרייה העשירה שלו, אפילו בחשכה מוחלטת, כשאתה היה להדליק אור בשבת, הוא היה עולה לחדר שלו ומביא את הספר שרצה. בשבת הוא למד, כל הזמן. וביום חול שמענו אותו מתפלל מוקדם מאוד בבוקר, היה מתפלל באריכות וכשהיה נדמה לו שטעה הוא חזר עוד פעם על אותו הקטע, היה לו קול מיוחד שמאוד אהבתי. הוא היה קורא לנו סיפורים לפני השינה, וכשהייתי חולה הוא קרא בפני במשך כמה לילות את 'בלבב ימים' וגם זוכרת היטב כיצד שמענו מפיו לראשונה את הסיפור 'מאויב לאוהב'. אחרי שחמדת ואני בגרנו ועזבנו את הבית, החורים הציעו לנו לגור אצלם, ולא רצינו. כשהם נפטרו אי אפשר היה לגור בו, איש מהמשפחה לא רצה. יצחק רבין הציע לראש העירייה, מרדכי איש שלום, שיקנו את הבית ויהפכו אותו לנכס תרבותי." בסיום דבריה הבטיחה אמונה: "השבוע אלך לראות את הבית במתכונת החדשה שלו. אפילו אם ירד גשם, זה בהחלט מענין."

הציטוטים מתוך 'מאויב לאוהב', אילן ואילן